

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

КУРДІЯШ ГАННА ОЛЕКСАНДРІВНА

**ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Електронне урядування є одним із провідних напрямів розвитку інформаційного суспільства, який запроваджується і розвивається на глобальному, національному, регіональному і місцевому рівнях. Актуальність розвитку електронного урядування обумовлена процесами децентралізації та деконцентрації влади, розширенням можливостей участі громадян у розробці та прийнятті владно-управлінських рішень.

Одним із провідних напрямків розвитку для України є побудова спрямованого на забезпечення прав та інтересів громадян, відкрите до співпраці та спрямоване на розвиток розвинене демократичне суспільство. У такому суспільстві кожен має можливість створювати, збирати й акумулювати знання та інформацію, мати до цих знань вільний доступ, використовувати їх та обмінюватися з іншими. При цьому на меті має бути надання можливостей кожній особі у повній мірі реалізувати власний потенціал, при цьому сприяючи не тільки особистому, а й суспільному розвитку, підвищуючи якість життя тощо.

Зрілість електронного урядування має тенденцію залежати від національної економіки, соціального та демографічного рівнів розвитку. Вони показують, що передовими є сучасні розвинені держави, громадяни яких отримують переваги від великих ресурсів, вільного доступу до інформації та більш відкритих стосунків з їхніми урядами. Саме запровадження електронного урядування у державі на усіх рівнях є однією з основних передумов наближення органів публічної влади до пересічного громадянина, захисту прав та свобод, максимально можливого задоволення його потреб.

Теоретичні засади та аспекти практичного втілення електронного урядування в Україні та за кордоном присвятили свої праці такі вчені, як І. Бондар, Н. Васильєва, В. Дмитренко, В., Дрешпак, В. Єганов, О. Карпенко, П. Клімушин, К. Кондаков, В. Коновал, І. Куспляк, В. Пісоцький, І. Погребняк, О. Риженко, А. Семенченко, О. Твердохліб, Т. Федорів, С. Чукут та ін. Однак, незважаючи на наявність значної кількості наукових праць по цій тематиці, питання впровадження електронного урядування в Україні потребує подальшого вивчення.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій впровадження новітніх технологій електронного урядування в Україні з урахуванням вітчизняного та закордонного досвіду.

Для досягнення поставленої мети дослідження сформульовано такі *завдання*:

- встановити місце електронного урядування в системі публічного управління;
- визначити особливості соціально-психологічного компоненту використання ІКТ в сфері публічного управління;

- провести аналіз нормативно-правової бази впровадження електронного урядування в Україні;
- з'ясувати особливості організаційного механізму управління електронним урядуванням в Україні;
- розробити практичні рекомендації з удосконалення електронного урядування в Україні в умовах розвитку ІКТ.

Об'єкт дослідження – процес становлення системи електронного урядування в Україні.

Предмет дослідження – сучасний стан та перспективи розвитку електронного урядування в Україні.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: теоретичного узагальнення, порівняння, аналізу та синтезу для уточнення та удосконалення понятійно-категоріального апарату електронного урядування; системний аналіз для розкриття нормативно-правового регулювання впровадження електронного урядування в Україні; порівняльного аналізу для визначення переваг і проблем розвитку електронного урядування в Україні порівняно з відповідними зарубіжними практиками; експертних оцінок для визначення сучасного стану електронного урядування в Україні; логічного узагальнення для розроблення висновків та рекомендацій щодо удосконалення електронного урядування згідно із сучасними загальносвітовими тенденціями.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в обґрунтуванні перспективних напрямків розвитку системи електронного урядування в Україні на основі використання новітніх технологій та досвіду приватного сектору у залученні зовнішніх професійних виконавців для вирішення поточних проблем, налагодження сервісної діяльності тощо.

Практичне значення результатів магістерського дослідження обумовлене можливістю використання в органах публічної влади для створення сприятливих умов щодо покращення взаємин між владою та суспільством на основі створення відкритої та прозорої системи урядування, а також спрощення роботи публічних службовців й полегшення взаємодії між різними органами влади.

Публікації. Матеріали дослідження частково були представлені у тезах доповіді до Науково-практичної конференції «Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС?» в рамках Всеукраїнської щорічної науково-методичної конференції «Могилянські читання – 2019».

Структура роботи відповідає поставленій цілі та завданням. Дослідження складається з переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів (шести підрозділів), висновків, списку використаних джерел (114 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 114 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформовано мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У **першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ»** встановлено місце електронного урядування в системі публічного управління, а також визначено особливості соціально-психологічного компоненту використання ІКТ в сфері публічного управління.

Підрозділ 1.1. «Електронне урядування як об'єкт дослідження в публічному управлінні» встановлено, що незважаючи на наявність різних визначень електронного урядування, сутність підходів зводиться до того, що електронне урядування передбачає використання інформаційних технологій, і особливо мережу Інтернет, для покращення надання державних послуг громадянам, підприємствам та іншим державним установам. Електронне урядування дозволяє громадянам взаємодіяти та отримувати послуги від державних або місцевих органів влади двадцять чотири години на добу, сім днів на тиждень. Таким чином, сутність електронного урядування полягає в забезпеченні доступу до інформації та наданні якісних послуг органами державної влади і органами місцевого самоврядування за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Визначено, існує два основні завдання електронної демократії:

- 1) надати громадянам доступ до інформації та відомостей про політичний процес, послуги та про доступні можливості;
- 2) зробити можливим перехід від пасивного інформаційного доступу до активної участі громадян, тобто інформування громадян, представництво інтересів громадян, заохочення громадян голосувати, консультивання громадян та залучення громадян до співпраці.

Відмічається, що питання інновацій набуває особливої ваги у контексті розвитку електронного урядування у містах, зокрема, для розуміння ролі новаторів, політики, бізнесу й користувачів, щоб прискорити темпи інновацій у містах і регіонах. Насамперед, це зумовлено тим, що міста розглядаються як громади, які сприяють інтеграції громадян і компаній до спільної інноваційної діяльності. Міста виступають платформами для одночасних інноваційних ініціатив.

У **підрозділі 1.2. «Соціально-психологічний компонент використання ІКТ в сфері публічного управління»** виявлено, що важливим показником використання інформаційних та медіа комунікативних технологій в інформаційно-комунікаційній діяльності органів публічної влади є обізнаність в роботі з соціальними мережами. Зараз і в пересічному слововжитку, і в науковому обігу соціальні мережі перш за все асоціюються з Інтернет-платформами для віртуальних комунікацій. Зацікавленість розвитком соціальних мереж для забезпечення потреб місцевого

самоурядування обґрунтована тим, що в інформаційному суспільстві відбувається процес віртуалізації життєвого простору індивіда та сфери його діяльності. Соціальні мережі зараз активно набирають ваги як «комунікативні майданчики», що пов'язано з тим, що соціальні мережі надають можливість додаткового каналу для поширення інформації, встановлення нових, або відновлення втрачених зв'язків між людьми, поширення оперативної інформації та отримання відгуку щодо резонансних тем суспільного життя тощо. При цьому залишається актуальною проблема пошуку форм і способів для поєднання віртуальної та реальної активності громадян (особливо в межах територіальних громад), реалізації на практиці громадських ініціатив, висловлених у соціальних мережах, оперативного вирішення актуальних проблем.

Відмічається, що у розвитку електронного урядування значна увага має приділятися питанню інформаційної безпеки. За природою організації забезпечення інформаційної безпеки органів публічного управління має комплексний характер, тобто між окремими її складовими є певний зв'язок. Організація захисту інформації повинна враховувати не лише технічну і технологічну компоненти системи, а й людський чинник. Тобто, потрібно враховувати якісні індивідуально- і соціально-психологічні, моральні, етичні, кваліфікаційні та інші особисті характеристики публічних службовців. Необізнаність публічних службовців в питаннях інформаційної безпеки може призвести до розкриття державної або комерційної таємниці, конфіденційної інформації, нанесення матеріальної або моральної шкоди фізичним чи юридичним особам, а також обмеження прав громадян на доступ до інформаційних ресурсів.

У другому розділі «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ» проведено аналіз нормативно-правової бази впровадження електронного урядування в Україні, а також з'ясовано особливості організаційного механізму управління електронним урядуванням в Україні.

У підрозділі 2.1. «Нормативно-правова база впровадження електронного урядування» на основі проведеного аналізу визначено, що на тепер в Україні розроблено чимало різноманітних нормативно-правових актів, які визначають та впливають на розвиток електронного урядування. Протягом майже двадцяти років напрацьовувалося нормативно-правове забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні та його важливої складової електронного урядування. Серед всього різноманіття прийнятих нормативно-правових актів можна виділити такі основні напрями регулювання впровадження електронного урядування: концептуальні та стратегічні засади; електронний документообіг та електронний цифровий підпис; електронні послуги; участь громадян у прийнятті управлінських рішень; захист інформації та персональних даних; функціонування та наповнення веб-ресурсів та веб-сторінок.

Однак, відмічається, що мета, поставлена у більшості нормативно-

правових документів, була досягнута не у повній мірі. Серед перепон на шляху ефективного впровадження електронного урядування зазначалися такі: низький рівень комп'ютерної грамотності публічних службовців; органи місцевого самоврядування порівняно з центральними органами виконавчої влади мають значно нижчий рівень інформаційно-технологічного забезпечення адміністративно-управлінських процесів; зберігається цифрова нерівність у використанні інформаційно-комунікаційних технологій громадянами.

Відмічається потреба в подальших кроках щодо розробки нормативно-правового регулювання щодо координації зусиль ефективного впровадження електронного урядування на місцевому, національному та регіональному рівнях, вирішенні проблем сумісності, а також налагодження співпраці між органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадянами та бізнесом щодо розвитку різноманітних інструментів та технологій електронного урядування.

У підрозділі 2.2. «Організаційний механізм управління електронним урядуванням в Україні» з'ясовано, що найважливішим напрямом забезпечення ефективності державного управління у сфері формування та функціонування електронного урядування є створення адміністративно-правових інститутів, що забезпечують максимальну відповідність цілей і змісту діяльності органів влади інтересам і потребам громадськості. Наразі організаційний механізм управління електронним урядуванням в Україні державного рівня ще знаходиться у стадії становлення та розвитку.

Відмічається, що одне з центральних місць у забезпеченні організаційного механізму управління електронним урядуванням займає Державне агентство з питань електронного урядування України (ДАПЕУУ). Аналізуючи повноваження ДАПЕУУ за Положенням, можна зробити висновок, що ЦОВВ з питань електронного урядування України забезпечив реалізацію державної політики у сферах інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства використовуючи організаційно-правовий механізм Національної програми інформатизації (НПІ). Нажаль, як відмічають спеціалісти, існуючий механізм Національної програми інформатизації не повною мірою відповідає потребам розбудови інформаційного суспільства в Україні та впровадженню електронного урядування. Фактично 20-річний досвід виконання Національної програми інформатизації показав неефективність цього механізму.

У вересні 2019 року було утворено Міністерство цифрової трансформації України (Мінцифри). Воно було визначено «головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері електронного урядування». Окрім того, Мінцифра є генеральним державним замовником Національної програми інформатизації та інших державних програм

цифровізації.

Основною проблемою організаційного механізму управління електронним урядуванням визнається порушення принципу персональної відповідальності за виконання завдань та відсутність єдиного координаційного центру, конкуренція органів державної влади за вплив на сферу електронного урядування, дублювання їх функцій та завдань, неузгодженість організаційно-правових механізмів з інформатизацією, електронного урядування, розвитку інформаційного суспільства тощо.

У третьому розділі **«УДОСКОНАЛЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІКТ»** розроблено практичні рекомендації з удосконалення електронного урядування в Україні в умовах розвитку ІКТ.

У підрозділі **3.1. «Перспективні напрямки використання закордонного досвіду електронного урядування»** зазначається, що у світі практично не залишилося країн, які б у публічному управлінні не використовували компоненти електронного урядування. Проте практика їх використання є різною, про що свідчить розподіл елементів їх впровадження, міра їх інтеграції до управлінських структур та функцій. Існують дві основні моделі впровадження електронного урядування у світі: західна та східна. Зокрема процес реформування публічного управління в західних країнах пов'язаний з реорганізацією державних органів на основі принципів «нового публічного управління» та створення «відкритої держави». В той же час, проекти впровадження електронного уряду в східних державах реалізуються на базі принципів традиціоналізму (конфуціанства) та «раціональної бюрократії».

Визначено, що на рівні Євросоюзу була узгоджена правова база для розвитку системи електронного уряду, виражена у формі Директив Європейської комісії, які всі країни-учасниці зобов'язані впровадити в національне законодавство. Відповідно, у європейських країнах прийняті закони, що стосуються таких напрямків: електронних цифрових підписів, електронної торгівлі, захисту даних, державних замовлень. Також у всіх країнах ЄС прийняті закони про доступ до інформації. Вимоги Євросоюзу до законодавства, що регулює системи електронного уряду, охоплюють як технічні аспекти (цифровий підпис, електронна торгівля), спрямовані на спрощення створення систем електронного уряду, так і етичні й політичні питання (розподіл держзамовлень, доступ до інформації), що визначають нові обов'язки державних установ щодо захисту прав громадян і організацій в новому контексті надання публічних послуг електронними засобами.

Східна модель спирається на специфічний стиль управління, азійський тип корпоративної культури і багаторівневу систему публічного управління, організованого за принципом ієрархічної піраміди. Її представники прагнуть впровадити альтернативний західному підхід, який базується насамперед на затвердженні власних ціннісних орієнтацій щодо індустріалізації, інформатизації і соціального розвитку. В його основі лежать співпраця

держави і ринку, спроба встановити зв'язок між культурними цінностями, властивими прихильникам конфуціанству, які супроводжуються соціальними змінами.

У підрозділі 3.2. «Використання новітніх технологій у впровадженні електронного урядування в Україні» визначається важливість розуміння того, наскільки необхідним є впровадження системи надання адміністративних послуг через веб-ресурси. Саме принципи електронного урядування забезпечують прозорість діяльності органів публічної влади загалом. Невід'ємною ознакою демократичності суспільства є саме доступ до даних та прозорість діяльності, зовсім не дивно, що запровадження електронного урядування є настільки ж складним процесом як боротьба з корупцією загалом.

Відмічається необхідність певних кроків у забезпеченні ефективного надання електронних послуг. Серед них: 1) нормативне закріплення різних форм електронної ідентифікації громадян через BankID, мобільний телефон, данні біометричного паспорта тощо; 2) відпрацювання механізму надання послуг населенню, за якого немає потреби у особистому отриманні громадянином додаткових довідок, зверненні до великої кількості органів; 3) розширення спектру електронних послуг, що можуть надаватись через Єдиний державний портал адміністративних послуг. Попри використання новітніх технологій варто враховувати той факт, що такий ресурс повинен бути легким у використанні, як громадянами у процесі замовлення тої чи іншої послуги, так і працівниками в процесі опрацювання звернень.

Робиться пропозиція використання досвіду ІТ компаній, серед яких майже третина використовують аутсорсинг не тільки для того, щоб перебудувати окремі внутрішні процеси, але й серйозно поліпшити ключові можливості бізнесу. Аутсорсинг ІТ-послуг має багато переваг, серед яких наступні: аутсорсинг дозволяє зекономити на обслуговуванні та створенні робочих процесів; можна зосередитись на основних завданнях таких, як повна зміна системи функціонування послуг, популяризації порталу послуг, а також навчання працівників та користувачів; можна залучити компанію, яка уже має досвід по розробці даного типу програмного забезпечення, що значно пришвидшить і покращить побудову системи електронного урядування.

Окрім застосування аутсорсингу, цілком можливе використання краудсорсингу до електронного урядування. Виходячи з загального твердження, що краудсорсинг це передача певних виробничих функцій невизначеному колу осіб. На відміну від аутсорсингу, де передається процес розробки повністю в руки сторонній компанії краудсорсинг передбачає те, що усю необхідну роботу роблять неоплачувані або малооплачувані фахівці, які витрачають свій вільний час на створення контенту, розв'язання проблем або розробок.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі вирішується актуальне наукове завдання, що полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій впровадження новітніх технологій електронного урядування в Україні з урахуванням вітчизняного та закордонного досвіду. Отримані результати дослідження дозволяють сформулювати наступні висновки:

1. Встановлено, що у наукових дослідженнях існує два основних підходи до визначення сутності електронне урядування. Відповідно до першого підходу електронне урядування за своєю сутністю ототожнюється з електронним урядом. За такого підходу в основі урядування лежить забезпечення доступу до інформації та надання громадянам та бізнесу послуг в електронній формі. Другий підхід окрім вищезазначених функцій передбачає також низку кроків із розвитку електронної демократії, згідно до якої має забезпечуватись залучення громадян до процесу прийняття та впровадження управлінських рішень. Це має відбуватись з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, а також супроводжуватись моніторингом за діяльністю органів публічної влади з боку громадян.

Як складова електронного урядування розглядається концепція «розумних» міст, розвиток яких має забезпечувати підґрунтя для розвитку урядування загалом в країні. Розвиток «розумних» міст в Україні має базуватись на:

- узагальненні кращих закордонних практик;
- прийнятті відповідних нормативно-правових документів;
- використанні нових підходів до управління «розумним» містом та акцентування уваги не тільки на економічних досягненнях, а в першу чергу на суспільних цінностях;
- системне планування діяльності усіх структур, що мають налагоджувати співпрацю у забезпеченні життєдіяльності міста та наданні громадянам якісних послуг;
- залучення громади до розробки програмних документів щодо розвитку міста, а також прийняття управлінських рішень;
- широке залучення новітніх технологій.

2. Визначено, що соціально-психологічна складова процесу впровадження електронного урядування справляє значний вплив на якість та результативність проведення реформ. Відзначаються наступні критерії визначення впливу соціально-психологічного компоненту у використанні ІКТ:

- урахування ступеню розвитку інформаційного суспільства під час розробки планів діяльності органів публічної влади в інформаційно-комунікаційній сфері;
- рівень залучення органів публічної влади до використання у своїй інформаційно-комунікаційній діяльності новітніх технологій;

- рівень компетентності публічних службовців у вирішенні проблемних питань, що постають перед ними під час виконання своїх обов'язків в умовах інформаційно-психологічного протистояння;

- рівень вмотивованості представників органів публічної влади щодо дотримання морально-етичних норм у забезпеченні інформаційно-комунікаційної діяльності та створенні позитивного іміджу влади.

Встановлено, що застосування ІКТ сприяє підвищенню культурно-освітнього потенціалу та поширенню відповідних досягнень у суспільстві. Також забезпечується можливість для громадян приймати активну участь у життєдіяльності суспільства на усіх рівнях, починаючи від місцевого і закінчуючи загальнодержавним. При цьому, та ж сама активізація використання можливостей соцмереж для залучення територіальної громади у перспективі може обумовлювати й необхідність вирішення низки раніш невідомих проблем.

Наразі більш гостро постає питання захисту держави, права суспільства та особи від посягань на конфіденційність певної інформації. В країнах з високим рівнем використання новітніх технологій з'являється необхідність докладати зусилля для забезпечення охорони інформації. Кожен громадянин, який надає інформацію про себе приватній організації або органу публічної влади, має право розраховувати на не розголошення цієї інформації та неможливість використана її проти громадянина. Питання інформаційної безпеки стають все більш актуальними як для окремих громадян, так і для приватних організацій, органів влади, країни в цілому.

3. На основі проведеного аналізу встановлено, що при розробці нормативно-правової бази впровадження електронного урядування має місце постійна повторюваність дій. В нормативно-правових документах визначаються проблемні питання та шляхи їх подолання, в результаті чого з'являються потреби у розробці нових документів. Фактично відбувається процес актуалізації проблем, їх детальний опис та декларування намірів вирішення проблем, однак саме вирішення або зтягується, або його взагалі не відбувається. Відповідно, для впровадження дієвої системи електронного урядування в Україні потрібна розробка виваженої нормативно-правової бази, котра виключатиме перешкоди для впровадження сучасних ІКТ у сфері владно-управлінських відносин. Також нові нормативні акти мають сприяти зменшенню рівня корупції, підвищенню якості публічних послуг, залученню широких кіл громадян до процесів прийняття та реалізації управлінських рішень, а врешті решт й забезпеченню взаємодовіри між органами публічної влади та громадянами.

Слід зазначити, що в більшості прийнятих нормативно-правових документах окрім загальних засад щодо налагодження взаємодії та забезпечення високого рівня довіри, не розглядаються особливості розвитку електронної демократії на місцевому рівні. Це обумовлено тим, що нормативно-правові документи органів державної влади не завжди є обов'язковими для підтримання органами місцевого самоврядування.

Відзначається, що з прийняттям постанови КМУ «Деякі питання документування управлінської діяльності» вже зроблено перші кроки щодо організації взаємодії між органами публічної влади в електронній формі. В цьому документі чітко зазначається обов'язковість для всіх органів влади, у тому числі й органів місцевого самоврядування, дотримуватись типових інструкцій з діловодства та документування та регламенту організації електронної взаємодії. Хоча часу з моменту прийняття цих інструкцій пройшло не багато, можна прогнозувати, що вони матимуть позитивний вплив на впровадження електронного урядування на місцевому рівні. Існує потреба в подальших кроках щодо розробки нормативн -правового регулювання щодо координації зусиль з впровадження ефективного електронного урядування на усіх рівнях, вирішенні проблем сумісності, а також налагодження співпраці між органами публічної влади, громадянами та приватним сектором щодо розвитку електронного урядування.

4. З'ясовано, що процеси становлення електронного урядування в Україні на теперішній час визнаються нескоординованими, нерівномірними, а подекуди й хаотичними. На національному рівні не визначено єдиної концепції впровадження та розвитку електронного урядування. Відмічається відсутність загальної систематизації, вироблення та типізація стандартів розвитку механізму управління електронним урядуванням. Нещодавно відбулися чергові перетворення у процесі впровадження електронного урядування в Україні – було створено Міністерство цифрової трансформації України. До відання цього міністерства якраз відноситься розбудова системи електронного урядування в Україні, однак, з огляду на невеликий час існування поки що рано говорити про якісь значні результати.

На даному етапі основною проблемою організаційного механізму управління електронним урядуванням визнається порушення принципу персональної відповідальності за виконання завдань та відсутність єдиного координаційного центру, конкуренція органів державної влади за вплив на сферу електронного урядування, дублювання їх функцій та завдань, неузгодженість організаційно-правових механізмів з інформатизації, електронного урядування, розвитку інформаційного суспільства тощо.

Незважаючи на доволі високу швидкість розвитку ІКТ, рівень підготовленості регіонів та міст до електронного урядування значно відрізняється. Звідси випливає, що головне місце в подоланні подібної нерівності повинні зіграти регіональні та місцеві програми інформатизації та розвиток безперервної освіти, запровадження освітніх програм, проведення просвітницьких заходів тощо.

Також варто відмітити низький рівень готовності громадян до заходів, впроваджуваних у процесі функціонування електронного урядування. Враховуючи те, що можливим отримувачем електронних послуг та різних сервісів електронного урядування виступають громадяни вікової категорії 30-40 років, в яких середній рівень статків, переважно є вища освіта. Однак, під час обрання послуг, котрі першочергово підлягають переведенню в

електронну форму, зусилля місцевих органів влади спрямовуються на послуги соціального спрямування, де отримувачами є інваліди, пенсіонери, малозабезпечені громадяни, багатодітні батьки та інші соціально незахищені категорії громадян, котрі не завжди мають можливість доступу до мережі або не мають відповідних навиків.

5. Проаналізувавши міжнародний досвід в впровадженні електронного урядування та уже існуючі розробки в Україні розроблено практичні рекомендації щодо розвитку системи електронного урядування. Необхідними кроками в даному напрямку є:

- прийняття нових нормативно-правових документів з метою закріплення норм щодо ідентифікації особи в мережі Інтернет;
- популяризація порталу надання послуг та електронного урядування загалом. Незважаючи на розвиток інформаційних технологій та їхню доступність для громадян досить незначний їх відсоток розуміють їхню необхідність, ще менший відсоток має можливість та розуміє принцип їхнього надання. Якщо говорити про електронне урядування, як простий спосіб комунікації між громадянином та державним органом дуже важливим є навчання громадян а також загальна популяризація такого ресурсу;
- налагодження єдиної системи електронного документообігу, яка могла б з'єднати всі органи публічної влади між собою та повністю забрати необхідність використання паперових носії інформації.

Перспективним є напрям використання аутсорсингу та краудсорсингу у розробці технологій електронного урядування. Тобто, бажаним є використання зовнішніх спеціалістів для отримання технічних рішень, на які в органів влади немає спеціалістів або ресурсів. Обидва варіанти мають певні переваги, а їх використання може залежати від конкретної ситуації. Якщо аутсорсинг передбачає розробку технічних рішень, вирішення проблем чи надання послуг на оплачуваній основі, то краудсорсинг передбачає залучення активних осіб на безоплатній основі. У першому випадку є певна організована кількість спеціалістів, що зацікавлені в отриманні прибутку завдяки якісному виконанню своєї роботи, то другий передбачає використання практично необмеженого потенціалу ентузіастів, котрі мають активну громадянську позицію.

Окрім зазначених вище рекомендації щодо впровадження електронного урядування слід відмітити, що неможливо побудувати власну систему взаємодії, яка буде повністю ідентична або запозичена з інших країн, оскільки традиції та менталітет громадян тієї чи іншої держави формують власні принципи та системи. Органам публічної влади України у своїй діяльності варто більше прислухатись до думки громадськості, які на даному етапі є стимулом до розвитку та процвітання економіки.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

Курдіяш Г.О. Електронне урядування в Україні з урахуванням досвіду

Європейського Союзу // Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2019. – С. 149-152.

АНОТАЦІЇ

Курдіяш Г.О. Електронне урядування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. – На правах рукопису.

Магістерську роботу присвячено теоретичному обґрунтуванню та розробці практичних рекомендацій впровадження новітніх технологій електронного урядування в Україні з урахуванням вітчизняного та закордонного досвіду. У роботі встановлено, що у наукових дослідженнях існує два основних підходи до визначення сутності електронне урядування. Відповідно до першого підходу електронне урядування за своєю сутністю ототожнюється з електронним урядом. За такого підходу в основі урядування лежить забезпечення доступу до інформації та надання громадянам та бізнесу послуг в електронній формі. Другий підхід окрім вищезазначених функцій передбачає також низку кроків із розвитку електронної демократії, згідно до якої має забезпечуватись залучення громадян до процесу прийняття та впровадження управлінських рішень. Визначено, що соціально-психологічна складова процесу впровадження електронного урядування справляє значний вплив на якість та результативність проведення реформ. Встановлено, що застосування ІКТ сприяє підвищенню культурно-освітнього потенціалу та поширенню відповідних досягнень у суспільстві. Встановлено, що при розробці нормативно-правової бази впровадження електронного урядування має місце постійна повторюваність дій. В нормативно-правових документах визначаються проблемні питання та шляхи їх подолання, в результаті чого з'являються потреби у розробці нових документів. Фактично відбувається процес актуалізації проблем, їх детальний опис та декларування намірів вирішення проблем, однак саме вирішення або затягується, або його взагалі не відбувається. З'ясовано, що процеси становлення електронного урядування в Україні на теперішній час визнаються нескоординованими, нерівномірними, а подекуди й хаотичними. На національному рівні не визначено єдиної концепції впровадження та розвитку електронного урядування. Відмічається відсутність загальної систематизації, вироблення та типізація стандартів розвитку механізму управління електронним урядуванням. Надано пропозиції з вдосконалення нормативно-правового забезпечення та організаційного механізму впровадження електронного урядування.

Ключові слова: електронне урядування, органи публічної влади, електронні послуги, електронна демократія, інформаційно-комунікаційні технології, новітні технології у публічному управлінні.

Kurdiash G.O. E-Governance in Ukraine: Current State and Prospects for Development. – On the rights of the manuscript.

The master's thesis is devoted to the theoretical substantiation and development of practical recommendations for the implementation of the latest e-government technologies in Ukraine, taking into account domestic and foreign experience. The paper finds that there are two main approaches to defining the essence of e-government in research. According to the first approach, e-government is inherently identical with e-government. In this approach, governance is based on providing access to information and providing services to citizens and businesses electronically. In addition to the above functions, the second approach also envisages a number of steps in the development of e-democracy, according to which the involvement of citizens in the decision-making and implementation of administrative decisions should be ensured. It is determined that the social and psychological component of the process of e-government implementation has a significant impact on the quality and effectiveness of reforms. It has been found that the use of ICT contributes to the enhancement of cultural and educational potential and the dissemination of relevant achievements in society. It is established that in the development of the regulatory framework for the implementation of e-government there is a constant repetition of actions. Regulatory documents identify problematic issues and ways to overcome them, resulting in the need to develop new documents. In fact, there is a process of updating problems, their detailed description and declaring intentions to solve problems, but the solution itself is either delayed or does not take place at all. It has been found that the processes of e-governance in Ukraine are now considered to be uncoordinated, uneven and sometimes chaotic. At national level, there is no single concept for the implementation and development of e-government. There is a lack of general systematization, development and typing of standards for the development of e-governance management mechanism. Suggestions for improvement of regulatory legal support and organizational mechanism for implementation of e-government have been provided.

Keywords: e-government, public authorities, e-services, e-democracy, information and communication technologies, newest technologies in public administration.